

Тодоцак О.В.

*Національний університет «Одеська юридична академія», директор Інституту
підготовки професійних суддів, кандидат юридичних наук, доцент*

ОСОБЛИВОСТІ ОСКАРЖЕННЯ ПОСТАНОВ ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

В процесі притягнення до адміністративної відповідальності права і свободи людини та громадянина можуть бути не тільки захищені, але й порушені, зокрема, недотримання порядку притягнення особи до адміністративної відповідальності, порушення правил обрання санкції. У зв'язку з цим важливим є передбачення в законодавстві прозорості процедури оскарження постанов про притягнення особи до адміністративної відповідальності. Право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, зокрема і щодо притягнення до адміністративної відповідальності гарантується кожному на рівні Конституції. Тим не менш, в законодавчому регулюванні процедури оскарження постанов про притягнення до адміністративної відповідальності є багато не вирішених питань, недоліків, через що порушуються права та законні інтереси людини.

Законодавством України передбачено декілька способів оскарження рішень про притягнення до адміністративної відповідальності, кожен з яких характеризується своїми особливими рисами.

Порядок оскарження рішень щодо притягнення до адміністративної відповідальності є різноманітність способів їх оскарження, які доцільно поділити на адміністративне оскарження і апеляційне судове оскарження. Особливістю адміністративного оскарження, передбаченого ст. 288 КУпАП, є те, що воно являє собою досудове провадження, яке здійснюється шляхом подачі скарги на постанову адміністративної комісії – у виконавчий комітет відповідної ради, на рішення виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради – у відповідну раду, постанову іншого органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення – у вищестоящий орган (вищестоящий посадовій особі). Строк розгляду скарги на постанову обмежений і становить 10 днів з дня її надходження.

Враховуючи наглядові повноваження прокуратури та її роль у забезпеченні законності, передбачена можливість оскарження постанови уповноваженого органу про накладення адміністративного стягнення може бути скасовано або змінено за протестом прокурора керівником відповідного органу, а також незалежно від наявності протесту прокурора – керівником вищестоящего органу. Однак в КУпАП відсутній механізм та підстави, за яких керівник вищестоящего органу може скасувати або змінити таку постанову. Це негативно відображається на практиці застосування цього положення, яке повинно бути способом захисту законних прав та інтересів громадян, бо як відомо посадові особи державних органів не часто приймають рішення щодо відміни постанови про накладення адміністративного стягнення на користь громадян.

Оскарження постанов про притягнення до адміністративної відповідальності може здійснюватися не лише зацікавленими особами (потерпілим, особою, щодо якої її винесено рішення), але й прокурором. Прокурор вносить протест на постанову протягом 10 днів з дня її винесення. Підставою для протесту прокурора може бути скарга громадя-

нина або власна ініціатива прокурора. Позитивним в цьому способі оскарження є те, що при зверненні громадянина зі скаргою до прокурора, він не сплачує судового збору, як в судовому порядку, також оскарження здійснюється посадовою особою, яка має владні повноваження, є незалежною та неупередженою, і може притягнути відповідальних осіб до юридичної відповідальності. Незважаючи на певні переваги такого оскарження рішень про притягнення до адміністративної відповідальності, слід врахувати, що органи прокуратури не можуть здійснювати нагляд абсолютно за кожним випадком притягнення громадян до адміністративної відповідальності.

Апеляційне оскарження є різновидом судового провадження і реалізується апеляційними судами за правилами КУпАП щодо рішень, прийнятих загальними судами. В той же час, в Україні існує ще один різновид судового провадження з оскарження рішень щодо притягнення до адміністративної відповідальності – адміністративне судочинство, яке хоча і здійснюється місцевим загальним судом, проте застосовується лише до рішень, прийнятих органами публічного управління та здійснюється в порядку, передбаченому КА України. Незважаючи на те, що обидва способи оскарження рішень про притягнення до адміністративної відповідальності здійснюються судами, порядок такого оскарження будується на різних принципах, передбачає різну процесуальну форму. Спільним між ними можна вважати лише те, що вони рішення, які приймаються у підсумку обох наведених способів оскарження є остаточним.

Щодо оскарження постанов, прийнятих органами публічного управління про притягнення до адміністративної відповідальності в судовому порядку, слід зазначити, що воно здійснюється у формі позовного провадження і розглядається як різновид публічно-правового спору. При цьому КАС України суттєво скоротив строк звернення із позовом щодо оскарження рішення про притягнення до адміністративної відповідальності, передбачивши для цього 1 місяць із дня прийняття відповідного рішення.

Рішення щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності, прийняте загальним судом за правилами КУпАП, оскаржується в апеляційному порядку особою, яку притягнуто до адміністративної відповідальності, її законним представником, захисником, потерпілим, його представником або на неї може бути внесено протест прокурора протягом 10 днів з дня винесення постанови.

Таким чином, в Україні передбачено декілька способів оскарження рішень про притягнення до адміністративної відповідальності. Кожен із них становить особливу процедуру, яка характеризується такими рисами, як: власна база правового регулювання; суб'єкт перегляду рішення; порядок провадження; строки звернення з оскарженням; строки розгляду і вирішення справи щодо оскарження відповідного рішення.